

Landsting och regioner
Ekonomidirektörer Lt
Budgetdirektörer Lt
Redovisningsdirektörer Lt
Finansdirektörer Lt
Landstingsekonomer

Planeringsförutsättningar för åren 2015–2019

I detta EkonomiNytt presenterar vi:

- Ny skatteunderlagsprognos
- Löne- och prispförändring för landsting
- Statsbidrag för kvalitetssäker och effektiv sjukskrivningsprocess

Jämfört med den skatteunderlagsprognos vi presenterade i augusti (se EkonomiNytt 13/2015) är det framförallt två faktorer som föranlett revideringar, utvecklingen på arbetsmarknaden och förslagen i regeringens budgetproposition för år 2016.

Mot konjunkturell balans

Den svenska ekonomin befinner sig sedan ett par år tillbaka i en konjunkturåterhämtning. Inhemsk efterfrågan växer snabbt och BNP beräknas såväl i år som nästa år öka med drygt 3 procent. Tillväxten i den svenska ekonomin gör att sysselsättningen växer snabbt och arbetslösheten gradvis pressas tillbaka. I slutet av nästa år beräknas den svenska ekonomin nå konjunkturell balans. Arbetslösheten har då nått ner mot 6,5 procent och inflationstalen, enligt KPI, ligger nära 2 procent.

De följande åren (dvs. åren 2017–2019) beräknas den svenska ekonomin befinna sig i konjunkturell balans, dvs. ett tillstånd då varken hög- eller lågkonjunktur kan sägas råda. Arbetslösheten uppgår till strax över 6 procent och KPIX-inflationen (dvs. inflationen exklusive hushållens räntekostnader) ligger stabil på strax under 2 procent. Höjda räntor drar dock upp tillväxttakten för KPI. Samtidigt växer BNP årligen med drygt 2 procent. Utvecklingen under dessa år ska inte uppfattas som en prognos utan som ett resultat av de antaganden som gjorts, bland annat då vad gäller utveckling av produktivitet och arbetsmarknad.

I år och nästa år växer efterfrågan i den svenska ekonomin snabbt. Inte minst investeringarna och den offentliga konsumtionen uppvisar jämförelsevis höga tillväxttal. När den konjunkturella återhämtningen är över och konjunkturell balans har nåtts antas tillväxten i investeringarna bli mer normal. Däremot fortsätter den offentliga konsumtionen och inte minst den kommunala konsumtionen att växa i snabb takt. Bakgrunden är en fortsatt mycket snabb befolkningstillväxt.

Mellan åren 2014 och 2019 ökar antalet invånare i Sverige med i genomsnitt 1,3 procent per år. Det är tre gånger så snabbt som genomsnittet för de senaste tre decennierna. Den främsta förklaringen till denna skillnad är en fortsatt mycket omfattande flyktinginvandring. Den snabbt växande befolkningen innebär att kommunala verksamheter i form av skola, vård och omsorg behöver växa snabbt.

Tabell 1. Nyckeltal för den svenska ekonomin

Procentuell förändring om inte annat anges

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
BNP*	2,4	3,2	3,4	2,6	2,3	2,1
Sysselsättning, timmar*	1,8	0,9	1,6	1,0	0,9	0,6
Relativ arbetslöshet, nivå	7,9	7,4	6,7	6,3	6,2	6,2
Timlön, nationalräkenskaperna	1,9	3,0	3,2	3,4	3,5	3,6
Timlön, konjunkturlönestatistiken	2,6	3,0	3,2	3,4	3,5	3,6
Konsumentpris, KPIX	0,2	0,5	1,4	1,8	1,9	1,9
Konsumentpris, KPI	-0,2	0,1	1,4	2,9	3,1	2,9
Realt skatteunderlag	1,4	1,9	2,7	1,2	0,7	0,8

*Kalenderkorrigerad utveckling.

Under den konjunkturella återhämtningen 2015 och 2016 ökar sysselsättningen och därmed skatteunderlaget snabbt. Kommunernas och landstingens skatteinkomster kan då ganska väl matcha de kostnadskrav som befolkningsutvecklingen ställer. Med den mer dämpade tillväxt i sysselsättning och skatteunderlag som följer efter att konjunkturalliansen har nåtts är denna ekvation inte lika lätt att lösa. Kommunerna och landstinget tvingas då till betydande skattehöjningar i våra beräkningar för att intäkterna ska få täcka kostnaderna. Jämfört med i dag beräknas utdebiteringen sammantaget höjas med 1 krona och 92 öre fram till 2019.

Avtagande skatteunderlagstillväxt efter 2016

Skatteunderlagsprognosen är baserad på den samhällsekonomiska bild som beskrivs i *Ekonomirapporten. Oktober 2015* och sammanfattas här ovan.

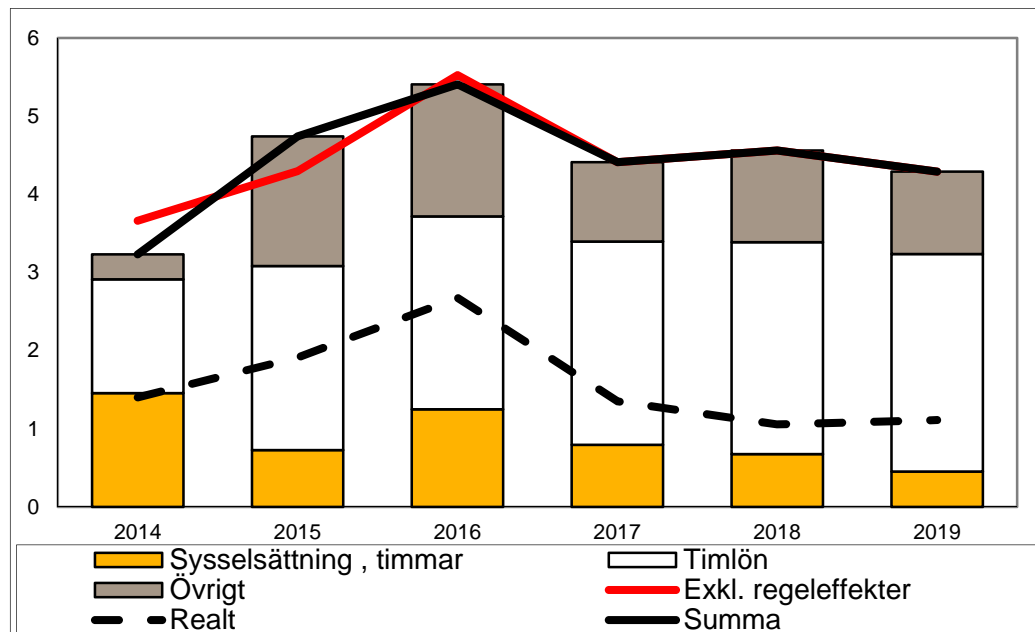
Den 10 september presenterade Skatteverket ett andra preliminärt taxeringsutfall för inkomståret 2014. Det indikerar en skatteunderlagstillväxt på drygt tre procent förra året, vilket är i linje med vår prognos.

Att skatteunderlagstillväxten tilltar i år jämfört med 2014 (diagram 1) beror främst på att både löner och pensioner stiger mer, men också på att skatteunderlaget påverkas av ändrade avdragsregler. Förra året höll höjda grundavdrag tillbaka skatteunderlaget medan det i år får ett extra lyft av att avdragsrätten för pensionsparande trappas ner. Det betyder att den underliggande ökningstakten, rensat för effekter av regeländringar som neutraliseras via det generella statsbidraget, inte stiger lika brant.

Nästa år medför tilltagande ökningstakt för arbetade timmar och pensionsinkomster att skatteunderlagstillväxten accelererar ytterligare och beräknas visa den största ökningen sedan år 2008.

Diagram 1. Skatteunderlagstillväxt och bidrag från vissa komponenter

Procent respektive procentenheter

Källa: Skatteverket och SKL.

Våra beräkningar utgår från att den pågående konjunkturuppgången leder till att ekonomin kommer i balans 2016. Därefter ger visserligen extrajobben viss draghjälp åt sysselsättningsutvecklingen, men arbetade timmar väntas trots det inte öka lika snabbt som under konjunkturuppgångens slutfas. Efter 2016 räknar vi också med att inkomsterna av arbetslöshetsersättningar minskar och en snabbare ökning av grundavdragen. Det är de viktigaste förklaringarna till att skatteunderlaget växer långsammare från och med 2017.

Reviderar bland annat till följd av förslag i budgetpropositionen

Det är framförallt två faktorer som föranlett revideringar (tabell 2) jämfört med den prognos vi presenterade i augusti, utvecklingen på arbetsmarknaden och förslagen i regeringens budgetproposition för år 2016.

Sysselsättningen har under sommaren utvecklats lite svagare än vad som låg till grund för vår förra prognos. Vi räknar fortfarande med att arbetsmarknaden kommer att nå balans under 2016, på samma sysselsättningsnivå som i förra prognosen, men att uppgången kommer lite senare. Det innebär något mindre ökning av arbetade timmar i år.

Flera av förslagen i höstens budgetproposition har betydelse för skatteunderlagstillväxten. Förslaget om extratjänster innebär större ökning av sysselsättningen både 2016, 2017 och 2018. Flera förslag påverkar utbetalningar av arbetsmarknadsunderstöd och utbildningsbidrag och drar upp dessa inkomster, främst 2016. Dessutom beräknas höjningen av grundnivån i föräldraförsäkringen och sloandet av den borte gränsen i sjukförsäkringen öka inkomsterna av dessa ersättningar. Höjningen av grundavdragen för pensionärer håller tillbaka skatteunderlaget 2016, men effekterna på landstingens och kommunernas ekonomi neutraliseras genom motsvarande höjning av utjämningsbidraget.

Tabell 2. Olika skatteunderlagsprognoser

Procentuell förändring

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2014–2019
SKL, okt	3,2	4,7	5,4	4,4	4,6	4,3	29,8
Reg, sep	2,9	5,0	5,3	5,2	4,7	3,9	30,3
ESV, sep	3,2	5,4	4,7	4,4	4,5	4,2	29,3
SKL, aug	3,2	4,8	5,6	4,3	4,3	4,2	29,5

Källa: Ekonomistyrningsverket, regeringen, SKL.

Jämförelse med regeringens och ESV:s prognos

Regeringens räknar med betydligt mindre ökning av skatteunderlaget 2014 än såväl SKL som Ekonomistyrningsverket. Skillnaden förklaras av att regeringen gör en försiktigare bedömning på flera punkter, bland annat när det gäller utvecklingen av lönesumman, arbetsmarknadsersättningar och pensionsinkomster.

Regeringen räknar vidare med högre ökningstal för skatteunderlaget än SKL under flera av prognosåren, främst till följd av större sysselsättningsökning och snabbare ökning av pensionsinkomster. Men det spelar också roll att grundavdragen ökar snabbare efter 2016 i SKL:s prognos.

Även Ekonomistyrningsverkets (ESV) prognos visar större ökning av skatteunderlaget i år än SKL:s. Det beror delvis på att ESV räknar med något fler arbetade timmar och större lönehöjningar, men också på större pensionsinkomster och större effekt av utfasningen av avdrag för pensionssparande. Att SKL förutser större skatteunderlagstillväxt än ESV för 2016 förklaras framförallt av större ökning av både arbetade timmar och timlön. Det finns också skäl att påpeka att ESV inte kunnat beakta höstens budgetproposition eftersom deras prognos gjordes innan propositionen presenterades.

Disponering av resultatutjämningsreserven

Enligt kommunallagen får medel från en resultatutjämningsreserv (RUR) användas för att utjämna intäkter över en konjunkturcykel. När detta får göras måste framgå av de egna riktlinjerna för god ekonomisk hushållning. Ett sätt att avgöra om RUR får disponeras är att jämföra utvecklingen av det årliga underliggande skatteunderlaget för riket med den genomsnittliga utvecklingen de senaste tio åren. Med en sådan tillämpning får reserven användas om det årliga värdet väntas understiga det tioåriga genomsnittet. Med vår nuvarande prognos är det inte möjligt något år under prognosperioden (tabell 3). En annan förutsättning är att medlen från RUR ska täcka ett negativt balanskravsresultat.

Tabell 3. Rikets underliggande skatteunderlagsutveckling; tioårigt genomsnitt samt årlig utveckling

Förändring i procent per år

	2015	2016	2017	2018	2019
Snitt 10 år	3,9	4,0	4,1	4,0	3,9
Årlig	4,3	5,5	4,4	4,6	4,3
Differens	0,4	1,6	0,3	0,6	0,4

Källa: Skatteverket och SKL.

Slutavräkningar

Slutavräkning 2014

Enligt Rådet för kommunal redovisning, Rekommendation 4:2, ska det bokas upp en preliminär avräkning för innevarande års skatteintäkter i bokslutet. Avräkningen ska enligt rekommendationen beräknas utifrån SKL:s skatteunderlagsprognos i december.

Regeringen fastställde uppräkningsfaktorerna för 2013 och 2014 till 3,9 procent respektive 2,7 procent i Budgetpropositionen för år 2014. Slutligt utfall för 2013 blev 3,4 procent och vår prognos i december 2014 visade på en ökning av skatteunderlaget med 3,3 procent för 2014. Med den bedömningen uppgick rekommenderad uppbokning i bokslut 2014 till 22 kronor per invånare den 1.11.2013.

SKL:s prognos enligt detta EkonomiNytt visar en ökning av skatteunderlaget med 3,2 procent för 2014. Med denna lägre uppräkning uppgår prognosen för avräkningen 2014 till 2 kronor, vilket medför en korrigerig på -20 kronor per invånare 1.11.2013 jämfört med bokslut 2014. Jämfört med vår prognos i augusti är det ingen förändring.

Slutavräkning 2015

Regeringens fastställda uppräkningsfaktorer för 2014 och 2015 uppgår till 3,3 procent respektive 4,6 procent, enligt regeringsbeslut. SKL:s prognos innebär samma uppräkningsstakt vilket gör att vår prognos på slutavräkningen 2015 endast justeras på grund av hur skatteunderlagsutvecklingen fördelas mellan de olika landstingen och uppgår till 9 kronor per invånare den 1.11.2014. Jämfört med vår prognos i augusti är det dock en försämring med 22 kronor per invånare.

Slutavräkning 2016

Regeringens fastställda uppräkningsfaktorer för 2015 och 2016 uppgår till 5,0 respektive 5,3 procent, enligt *Budgetpropositionen för 2016*. Uppräkningsfaktorerna innebär en lägre uppräkning än förbundets prognos som uppgår till 4,7 respektive 5,4. Regeringens högre bedömning gör att vår prognos på slutavräkningen 2016 blir negativ med 38 kr per invånare den 1.11.2015.

Löne- och prisförändring för landsting

Dessa beräkningar bygger på den bild av samhällsekonomin som presenteras ovan. Vi räknar med samma löneutveckling i landstingen som för hela arbetsmarknaden. Sammantaget är revideringarna relativt små jämfört med den förra prognosen av LPIK (EkonomiNytt 13/2015). Prisökningarna tilltar i takt med återhämtningen i samhällsekonomin.

Nedsättningen av socialavgifter för unga slopas vilket påverkar LPIK åren 2015–2017. Vi räknar med fallande läkemedelspriser under hela perioden, undantaget år 2016. Detta år införs reformen med kostnadsfria läkemedel för unga vilket ökar landstingens kostnader. Effekten av reformen påverkar LPIK. Notera att vi här endast räknar med rena prisförändringar på befintligt sortiment inklusive generika. Den eventuella merkostnaden för nya läkemedel ingår inte i våra prismätningar. Att nya läkemedel ofta kostar mer antas spegla en förbättrad kvalitet och betraktas

alltså inte som en prisförändring. Allt högre avsättningar för förmånspensioner, delvis till följd av ändrad indexberäkning för allmän pension innebär kraftigt ökade pensionskostnader framöver. Det påverkar även utvecklingen av sociala avgifter från 2017. Det bör dock betonas att denna utveckling är starkt förknippad med de antagande om priser, löner mm som ligger bakom kalkylen. Osäkerheten ökar ju längre framåt man blickar.

Tabell 4. Prognos för LPIK

Årlig procentuell förändring

	2015	2016	2017	2018	2019
LPIK inkl. läkemedel	1,9	2,3	2,5	3,7	2,8
– Timlön	2,5	2,8	3,1	3,3	3,4
– Socialavgifter	2,4	3,1	4,0	9,4	4,6
– Läkemedel	-1,1	0,3	-1,1	-1,1	-1,1
– Förbrukning	1,9	1,8	2,1	2,3	2,3
LPIK exkl. läkemedel	2,3	2,6	3,0	4,4	3,4

Notera att vi här publicerar både prisindex med kvalitetsjusterade löner för landsting (LPIK) som används i SKL:s egna beräkningar och analyser och LPI. Det är endast sättet att beräkna löneförändringarna som skiljer de båda prisindexen åt. I LPIK ska varken förskjutningar i yrkessammansättning eller ålderssammansättning påverka lönepriset.

Tabell 5. Prognos för Landstingsprisindex, LPI

Årlig procentuell förändring

	2015	2016	2017	2018	2019
Landstingsprisindex inkl. läkemedel	2,2	2,6	2,8	4,0	3,2
– Timlön	3,0	3,3	3,6	3,8	3,9
– Socialavgifter	3,0	3,6	4,5	9,9	5,2
Landstingsprisindex exkl. läkemedel	2,7	2,9	3,4	4,8	3,8

Statsbidrag för en kvalitetssäker och effektiv sjukskrivningsprocess

Den rörliga delen av bidraget för år 2015

Den rörliga delen av bidraget för år 2015 uppgår till 230 miljoner kronor och är uppdelat i två delar. För att ett landsting ska få del av bidraget ska minst ett av två delmål uppnås. 115 miljoner är avsatt för de landsting som når **Mål 1**: att den procentuella ökningen i länet av antalet sjukpenningdagar i sjukfall upp till 2,5 år är mindre år 2015 än den var i länet år 2014. Ytterligare 115 miljoner är avsatt för de landsting som når **Mål 2**: att den procentuella ökningen i länet av antalet sjukpenningdagar i sjukfall upp till 2,5 år är mindre år 2015 än den var i riket år 2014. De landsting som uppnår målen får en andel av respektive delbelopp som motsvarar deras andel av befolkningen den 1 november 2014.

Tabell 6. Förändring av antalet sjukpenningdagar jämfört med föregående år i sjukfall upp till 2,5 år och rörlig del av statsbidraget för år 2015

Landsting	Förändring, procent			Statsbidrag, miljoner kr		
	2014	2015	Skillnad	Mål 1	Mål 2	Totalt
Stockholm	12,6	15,0	2,5	0,0	0,0	0,0
Uppsala	11,2	10,9	-0,4	5,5	5,5	11,0
Sörmanland	14,2	13,2	-1,0	4,4	4,4	8,9
Östergötland	11,0	9,0	-2,0	7,0	7,0	14,0
Jönköping	10,5	13,3	2,9	0,0	5,4	5,4
Kronoberg	9,8	13,1	3,3	0,0	3,0	3,0
Kalmar	10,3	12,7	2,4	0,0	3,7	3,7
Gotland	6,6	13,0	6,4	0,0	0,9	0,9
Blekinge	11,9	12,3	0,4	0,0	2,4	2,4
Skåne	14,2	13,2	-1,0	20,4	20,4	40,7
Halland	14,6	9,1	-5,5	4,9	4,9	9,8
Västra Götaland	15,3	13,0	-2,3	25,8	25,8	51,6
Värmland	17,8	8,2	-9,6	4,3	4,3	8,7
Örebro	13,0	15,4	2,5	0,0	0,0	0,0
Västmanland	13,4	15,1	1,8	0,0	0,0	0,0
Dalarna	15,8	11,0	-4,8	4,4	4,4	8,8
Gävleborg	12,6	10,4	-2,2	4,4	4,4	8,8
Västernorrland	17,8	17,9	0,0	0,0	0,0	0,0
Jämtland	8,4	13,8	5,3	0,0	0,0	0,0
Västerbotten	14,8	14,2	-0,6	4,1	0,0	4,1
Norrbottn	14,8	10,5	-4,3	4,0	4,0	7,9
Riket	13,5	13,1	-0,4	89,3	100,6	189,8

Källa: Försäkringskassan och egna beräkningar.

Vi har statistik för antalet sjukpenningdagar till och med augusti 2015. I tabell 6 kan man se hur antalet sjukpenningdagar förändrades helåret 2014 jämfört med 2013 och hur stor förändringen var under januari–augusti i år jämfört med samma period 2014. Där framgår också hur stort statsbidrag varje landsting får om ökningstakten årets första åtta månader består året ut. Elva landsting uppnår då mål 1 medan femton landsting uppnår mål 2. Totalt skulle en sådan utveckling innebära att sexton landsting får dela på 189,8 miljoner kronor.

Nytt system för inlämning av kontrolluppgifter

Under året har Skatteverket infört en ny e-tjänst och filöverföringstjänst för att lämna kontrolluppgifter. Detta kommer att påverka inlämnandet av kontrolluppgifter för inkomstår 2015, vilket ska göras senast i januari 2016. Uppgifterna ska lämnas via den nya e-tjänsten och ett nytt filformat krävs för att kunna lämna uppgifterna via fil.

Mer information finns på Skatteverkets webbplats:

<http://www.skatteverket.se/ku2015>

Denna information publiceras även i kommande ArbetsgivarNytt och når kommunernas personalchefer.

I övrigt gäller följande förutsättningar

I samband med varje uppdatering av våra beräkningar publiceras ”Prognosunderlag Lt 2015–2019” på vår webbplats via nedanstående länk:

www.skl.se/web/Skatteunderlagsprognos.aspx

Genom att i Excelfilen skriva in den egna läns-koden, får man beräkningar och bakgrundsuppgifter för sitt landsting.

I prognosunderlaget redovisas beräkningar per landsting av skatter och statsbidrag för åren 2015–2019. Från och med det år ett bidrag övergår från att vara riktat till att bli generellt inordnas motsvarande belopp i prognosunderlaget. På vår webbplats finns en tabell som innehåller vissa riktade statsbidrag samt regleringar av anslaget för kommunalekonomisk utjämning. Av tabellen framgår om och när vissa specifika bidrag ingår i prognosen eller inte. Tabellen återfinns via rubriken Ämnen, Ekonomi, Budget och planering, Statsbidrag, eller via nedanstående länk:

<http://skl.se/ekonomijuridikstatistik/ekonomi/budgetochplanering/statsbidrag-specificering.1403.html>

Obs! Eftersom kompensationen för sociala avgifter inte ingår i anslaget för kommunalekonomisk utjämning under 2015 ingår inte kompensationen i modellen skatter och bidrag eller i prognosunderlaget för 2015. Från och med 2016 ingår det dock i beräkningarna.

Uppdatering av modellen ”Skatter & bidrag”

Landsting som använder den nya modellen Skatter & bidrag, kan ladda ner filen för förenklad uppdatering:

- Uppdateringsfil-Lt-16-15.xls

från vår webbplats via Ekonomi,juridik,statistik–Ekonomi–Budget och planering–Skatter och bidrag, landsting. Följ sedan instruktionerna i filen, eller manualen, för att uppdatera modellen efter förutsättningarna i detta EkonomiNytt.

Skillnader jämfört med förra beräkningen (EkonomiNytt 15/2015) beror på:

- Ny skatteunderlagsprognos

Beräkningarna bygger i övrigt på befolkningen i varje län utvecklas i takt med riksprognosen men med hänsyn till historisk trend.

Information om tidpunkter under 2015

Aktuella datum finns på vår webbplats under Ekonomi, juridik, statistik. Klicka på Ekonomi. Länk till sidan **Ekonomikalendern** finns en bit ner på sidan, under rubriken Läs vidare.

Har du aktiverat prenumeration från vår nya webbplats? För att säkert få alla våra nyheter, gå in på skl.se och välj Prenumerera på webbinnehåll. Länken ligger i den grå sidfoten längst ner på sidan.

Under vårt område Ekonomi finns de senaste uppdaterade EkonomiNytt tillgängliga och där presenteras löpande nyheter mellan dem.

Frågor om detta EkonomiNytt kan ställas till Mona Fridell (modellen Skatter & bidrag) 08-452 79 10, Per-Lennart Börjesson (makroekonomi) 08-452 77 55, Bo Legerius (skatteunderlaget och statsbidrag för minskad sjukfrånvaro) 08-452 77 34 och Madeleine Holm (landstingsprisindex) 08-452 70 01. Alla kan nås via e-post på mönstret: fornamn.efternamn@skl.se .

SVERIGES KOMMUNER OCH LANDSTING
Sektionen för ekonomisk analys

Annika Wallenskog

Mona Fridell

Bilagor

”Prognosunderlag-Lt-2015-2019-15-16.xls”, finns på vår webbplats via följande länk: www.skl.se/web/Skatteunderlagsprognos.aspx